

DEBRECENI UJSÁG

Előfizetés:

Helység:	Előfizetés:	Előfizetés:
Helység:	Előfizetés:	Előfizetés:
Helység:	Előfizetés:	Előfizetés:

Feloldó szerkesztő és kiadó:

THAN GYULA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Debrecen, Komath utca 3. szám alatt I. emelet.
A Debreceni Első Takarékpénztár épületében.
Megjelenik ünnep utáni nap kivételével minden nap.

Az ötödik jelentés.

A népszámlálás főbiztosának Magyarországi pénzügyi rekonstrukciójáról és helyzetéről Genfben beküldött jelentése egyrészt a társasági és a magyar közgazdaság számára arról, hogy az elmúlt években mekkora lépést tettünk a normális és egészségesnek mondható pénzügyi és gazdasági élet felé. Smith ötödik jelentése minden mozzanatra kiterjedő gondolat és nagy pontossággal készült, úgy, hogy tételtől tételtre nemcsak ki lehet vonni a költségvetési tervet, hanem ki lehet vonni a bevételeknek javuló tendenciáját. Azt látjuk az általános helyzetekből, hogy a Nemzeti Bank felállításával pénzügyi stabilizációra fel merőleges lépéssel haladtunk, az azt maidig meg is valószínűsítettük. A pénz értéktárolásával azonban nem egészen lárt együtt a magán hitélet stabilizációja, mert is a főbiztos azzal a helyes tanácsal szolgál a gazdasági élet számára, hogy a bankok tovább mérsékeljék hitelfeltételeiket, ezáltal elősegítve a nagyobb forgalomnak kisebb haszon mellett való kihasználását és csökkentve a Nemzeti Bank lejárati forgalmát. Ez azt is jelenti, hogy a hitélet csak akkor válik egészségesnek, ha a közönség visszatér a takarékosra és folyószámlákat helyez el. A magángazdaságunk szövege eme főindulatu tanácsa, mintegy azt dokumentálja, hogy az eddigi erőltetett rendszabályokkal csak az állam pénzügyi sikerült szabályozni, de a magángazdasági élet még lábadozó beteg. A jelentésből kitűnik kedvező momentum, hogy a kölcsön biztosítékul szolgáló bevételek szeptember hónapban elérték az eddigi legnagyobb eredményt. A bevételekben előrelépés eredménye szerint negy és fél millióra is több bevételei többlet várható. Ugyanakkor a deficit 11 millió aránykoronára, valamint kevesebbre, mint 6 és fél millió aránykoronára csökkent. Igaz ugyan, hogy a kiadások összege mintegy 22 millió aránykoronával többre nőtt, mint az újraelérti költségvetésben megállapított kiadási tétel, megengednek és itt meg kell jegyeznünk, hogy a többlet részben az állam alkalmazottai illetményeinek felélése részben pedig az államháztartás szolgálatának szolgálati állott elő, de viszont a költségvetési többlet, a bevételei többletnek annyira ellensúlyozza, hogy az a költségvetési hiány kevesebb haladja meg azt az összeget, amelyre az államháztartás tervezetben számított. Magyar megnevezéssel a többlet a megelőzésre szolgáló eredmény mellett a főbiztosnak a kereskedelemből intézett ama figyelmeztetése, hogy az ország finansziális gépezetének helyes működésére elengedhetetlenül szükséges, hogy a kereskedelem pénz ellátásának eszközeit, lehetőleg a magánbankok tartásuk kezükben. Mert ha ez nem következik be, a Nemzeti Bank legfőbb feladatának teljesítése ismét nehezé válik. A kereskedelemre vonatkozólag az a megjegyzése Smithnek, hogy bár még jelenleg erősen passzív, mégis e téren is fokozatos javulás mutatkozik. E konkrétumokból láthatjuk, hogy az a tervszerű és átgondolt pénzügyi és gazdasági kibontakozás, melyet a kormány követ és közgazdasági irányítása által sikeresen készít elő, általában biztatónak mondható, s ha eléri vele azt, hogy az államgazdálkodás mellett a magángazdaság is a takarékos elvek figyelemmel tartására bírja, akkor a legközelebbi jövőben már Magyarország gazdasági fellendülése fog elkezdődni.

A franciák kiűrték a Ruhr vidéket.

Dortmund, okt. 22. A franciák ma reggel 8 órakor az eddigi hivatalos épületeik egy részét kiűrtették. Marti tábornok számos tiszttel együtt negyed kilenckor elhagyta a város területét. Mind eddig semmiféle incidens nem fordult elő.

Thorn, okt. 22. Ma délután a franciák végleg kiűrtették Linburg városát. Incidens nem történt.

A kisgazdák kiválnak a kormánypartból.

Budapest, okt. 22. Tegnap este a kormánypartban arról értesültek, hogy a kisgazdák már külön klubhelyiséget is szereztek a Beresényi-utcán. Ha a mai nap meglepetést nem hoz, akkor a kisgazdák kiválása a kormánypartiak számítása szerint a legközelebbi időn belül meg fog történni. Nagyatádi Szabó István számítása szerint mintegy 25 ember menne vele, a kormánypartiak azonban ezt a számot túlzottnak tartják. — Ugyancsak a kormánypartban úgy kombinálják, hogy ugyanabban a

nállatban, amikor nagyatádi Szabóék kiválnak, kiválnak a Vidán fele fajvédők is. Vicsiáné mindössze 5-6-an vannak, így összesen mintegy 30 képviselő kilépésével kell számolni. Bethlen István gróf miniszterelnök és a part előtt nem új keletű probléma ez, mert hiszen ez eshetőség már régóta fenforog és erre Bethlen István gróf jó előre fel is készült. Meggyezés van bizonyos pártok között, akik képviselők között, akik nyomban be mennek a kormánypartba, mielőtt onnan a fajvédők távoznak.

Törvényileg kell biztosítani a munka szabadságot

A munkanélküliség leküzdésére a kormány közérdekű munkákat indít meg. — Az igazságügy miniszter megvédte a bírói függetlenséget. — Vita Erzberger gyilkosságának kiadatá a körül. — Interpelláció a nemzetgyűlésen.

Budapest, okt. 22. A nemzetgyűlés mai ülését 11 órakor nyitotta meg Sztivovszky Béla elnök. Az elnök előterjesztése után az indítvány és interpelláció könyvet olvassák fel. Az interpelláció előterjesztése napirend tárgyalása után tér át a ház.

Ezután áttérnek a fővárosi törvényjavaslat tárgyalására. Az első felszólaló Szabó József.

A keresztény szocialista párt nevében szól a javaslatról. Foglalkozik a szocialdemokratai felszólalással. Részben sem olyan rózsás a helyzet, mint ezt a szocialdemokratai állítják. Egyrészt a fővárosi vezetés úgy segített, másrészt igen súlyos adókat vetett ki, mely természetesen drágaságot vont magán. Különben is Ausztriában is a munkásság tiltakozik a súlyos adók ellen, mivel akikre az adókat kivették, azok átadják a fővárosnak.

Rassai beszédet mondott. Először azt mondta, hogy nincs jog Rassainak arról beszélni, hogy mondjanak le a keresztény politikáról. Tanuként hívta Huszárt, akkori miniszterelnököt, hogy Rassait a keresztény párt mint megbízható keresztényt nevezte ki államtitkárra. Bárczy igazságügyminiszter ellenőrzésére. Amíg a szocialdemokrata párt parlamentben a keresztény politikát ellen a gyűlölködés vádját emelik addig a gyűlölködés szövegét a gyűlölködést. A keresztény szocialista munkásokat fosztják meg kenyerüktől. Vérsereg jár ki kibojkolták őket a gyűlölködés. (Zaj a szocialdemokrataknál.) Ok védik a tanszabadságot, pedig látható, hogy a jogokat. (Taps az egyes pártok között.)

Eszterházy a jobboldal felé: Jó lesz a kormánytársnak csendben maradni. Nagy zai és felháborodás a jobboldalon és közönség.

Az elnök beszédét ezért a sértő kifejezésért rendutasítja.

Szabó: Ezután három konkrét esetet hoz a ház elé, amikor a keresztény szocialista munkásokat a gyűlölködés a szocialdemokratai kiindulték és vérsereg vertek őket.

Pikler Emil: (szocialdemokrata) Mindenkivel azzal dolgozik együtt, akivel akar. Szabó József: Akkor eszerint a szocialista diákoknak és a keresztény egyetemi hallgatóknak joguk van ahhoz, hogy azzal tanuljanak együtt, akivel akarnak. (Taps a jobboldalon.)

Felkiáltások: Pikler elszölte magát! Szabó: Ezzel kapcsolatosan kérdést intéz a kormányhoz és a nemzetgyűléshez a szocialista diákok ügyében. A kor-

mány erősen megvédte a tanszabadságot. Ez helyes volt, mert önkényuralomra senkinek sincs joga. Kéri, hogy védelembe vegye a kormány a munka szabadságát is. Törvényjavaslatot kér a munkaszabadság biztosításáról.

A szocialdemokrata a rombolás vádjával illeti a keresztény gazdasági pártot. Ez ellen a meghatározottan tiltakozik. Statisztikai adatokkal bizonyítja ennek ellenkezőjét. Utal az építkezésekre, iskolákra, kórházakra, közlekedési viszonyokra. Ma egészen más állás van a városban, mint volt annak idején, amikor átvették a főváros igazgatását. Ezután a törvényjavaslat bírálata tér át. Közgazdasági kerületet szerint való választás mellett foglal állást. Az a kerületi beosztás ellenkezik a józan észsel. Kifogásolja, hogy a törvényjavaslatot későn terjesztették a nemzetgyűlés elé. A javaslatot általában elfogadja a részletes tárgyalás alapjául.

Malasics Géza szocialdemokrata reflektál Szabónak egy kiállítására. Hivatkozik Szabónak Győrben elhangzott arra a vádjára, hogy nem számolt el 20 millió állami pénzzel. Kijelenti, hogy ilyen pénzt nem vett fel.

Szabó József válaszában kijelenti, hogy győri beszédében azt mondta, hogy Malasics 1916-ban munkaügyi kormánybiztos volt és a munkanélküliség csökkentésére tett. Erről nem jelent meg számolás. Már többször mondott, hogy vigyük az ügyet a bíróság elé.

Malasics viszontválaszában kijelenti, hogy nem lehet az ügyet a bíróság elé vinni. A munkanélküliséggel a szakszervezetek elszámoltak.

Sztivovszky Béla elnök jelenti, hogy a javaslatot nemcsak a többség felháborozta. Kéri, akinek még valaki a javaslatot szólani.

Kéthly Anna és Kiss Menyhért jelentkeznek szóval.

Az elnök Kéthly Annának adja meg a szót.

Kéthly: Birálya a fővárosi törvényjavaslatot és azt mondja, hogy a javaslatnak az a célja, hogy a kurzus továbbra is fentartassék. Ezt ő szocialdemokrata nem fogja megengedni. Kifogásolja a törvényhatósági bizottsági tagok kinevezését. Majd a keresztény párt gyűlöletáradatáról beszél.

Petrovác közbeszó: Dajkamese. Új gramofonlemez kérünk.

Kéthly Anna: Ezután az iskoláról beszél. A keresztény felszólal iskolákat szüntettek meg.

Közbeszólások: Igen a szanálással kapcsolatban.

Kéthly: Azért kellett összehozni a gyermekeket, mert a protekciós tanácsok, hononkon sőt éveken keresztül szabadságot, nem teljesítették hivatalukat.

Közbeszólások: Neveket kérünk. A szónok ezután a bécsi iskolákat említi, amelyekben kirándulásokra viszik a gyermekeket és nem politizáltatják őket. A lakáskérdésről szólva hibáztatja, hogy nem építettek a nyomorváltó akcióit, azt mondja, hogy erről a munkások nem tudtak. Kéri a szociális rendszert. A nehéz megélhetési viszonyokról beszél. Azután azt mondja, hogy a keresztény pártnak soha sem volt ügyük a kinevezés ellen. Felkiáltások jobbról és közönség: A szovjet gerslirol leszélen.

Az elnök bevezetett a szónokot, hogy fél 2 óra és lejár a napirendre szánt idő.

Kéthly Anna ezután beszédet azzal kezdte, hogy a fővárosi törvényjavaslatot nem fogadja el.

Az elnök ezután megszakítja a vitát. Javaslja, hogy a legközelebbi ülést holnap a mai napirenddel tartassák.

Ezután áttérnek az interpellációkra.

Rupert Rezső az első interpelláció.

Elsősorban az Erzberger gyilkosság kiadásának megtagadását teszi szóvá. A kormány ezt az intézkedést azzal okolta meg, hogy nem állunk Németországgal viszonyossági viszonyban, miután Németország annak idején megtagadta Tisza István gyilkosságának kiadását. Hibáztatja a kormány álláspontját. Elismeri, hogy Németország annak idején helytelenül járt el a Tisza gyilkosság kiadásának megtagadásával, azonban véleménye szerint Magyarország nem kellett volna hasonlóképpen cselekednie. Erzberger nem volt meggyilkolása idején hatalmi tényező, hanem egyszerű képviselő és meggyilkolása nem lehetett politikai bűncselekmény. Ennek következtében a politikai bűncselekményekkel kapcsolatos nemzetközi jogszabályok erre az esetre nem vonatkoznak. A gyilkosságot bosszu művének tartja, melyet azért hajtottak végre, mert Erzberger annak idején aláírta a német fegyverszüneti szerződést.

Erzberger csak Hindenburg felszólításának engedett, amikor a tárgyalások folytatását vállalta. Az ilyen esetek valójában a szociális jelleget és a bombaperek lefolytatásának módja olyan, amely a magyar kormány részéről gyilkos partolást jelent.

Kater a Márfi ügyre és azt mondja, hogy Márfiék nem voltak megelégedve azzal a tanáccsal, amelynek az ügyet kiosztották. Kérték a kuriát, tegye az ügyet más kezébe. A kuria másnak adta át. Az ügy azonban az új tanács kezében sem maradt meg, hanem másnap maga Langer Jenő, a törvényszék elnöke vette magához a periratokat, hogy saját maga tárgyalja le a pert. Ezzel a ténnyel a bírói tekintély elvileg látszik megsérteni. Arról is tudomása van, hogy Wolff Karolyt megkísérelték befolyásolni olyan irányban, hogy Márfiék enyhé büntetést kapjanak. Azt állítja, hogy ezek az események csak azt mutatják, hogy akadnak bírák, akik politikai szempontok alapján ítélkeznek.

Huszár Károly alelnök ezért a kiállításért Rupert rendutasítja. — (Zaj a baloldalon.)

Rupert kijelenti, hogy véleménye szerint nem mondott olyan dolgot, amivel részvétel volna a rendutasításra. Tiltakozik az ellen, hogy különféle befolyások érvényesüljenek a bírák elválasztásában. Kéri az igazságügyminisztert van-e tudomása arról, hogy Erzberger képviselő Magyarországban tartózkodó gyilkosait nem tartóztatták le. Mivel volt annak az elhatározásnak indító oka, Hailland-e a ház asztalára letenni az Erzberger gyilkosokra vonatkozó iratokat. Miért nem indították meg ebben az ügyben a hatóságok a vizsgálatot, hiszen itt közönséges gyilkosságról van szó. Milyen gyakorlatot szándékozik ilyen ügyekben a kormány a jövőben folytatni? Hailland-e az igazságügyminiszter véget vetni ennek a rendszernak, amely a gyilkosoknak amensztiát ad.

Kosztépénzt heti kamatozásra elfogad és ad -o-
Kölesönt kereskedőknek, váltóra, árufedezetre, jelzálogra folyósít: — — — — —
Dr. Balázs Jenő bankháza piac-utca 89. szám

másrészt idegen állampolgár gyilkos-
kat nem ad ki.

Márfyékra vonatkozólag kérdi az igazságügyminiszter hajlandó-e biztosítani azt, hogy az alkotmányos és törvényes alapelvek továbbra is fennálljanak és a bírától ne lehessen elvenni a nekik kiosztott ügyeket. Hajlandó-e az ezzel kapcsolatban elmondott ügyben vizsgálatot megindítani.

Pesthy Pál igazságügyminiszter kijelenti, hogy az Erzséber gyilkosok ügyében Farkas István is jelentkezett interpellációra és ezért erre együttesen fog válaszolni.

Ezután ráter Rupert beszédének arra a részére, amelyben a Márfy ügyvel kapcsolatban bíróválasztást tette szavaz. Való az, hogy a bírói ügyrendet illetően a tanácsok beosztását a törvényszék az év elején állapítja meg. Ez a beosztás a törvényszék elnökeinek kizárólagos joga. De van olyan rendelkezés is, amely megadja azt a jogot, hogy fontos okokból évközben is meg lehessen változtatni a tanácsok beosztását. Ilyen változtatásokat kizárólag a törvényszék elnöke tehet. Felsőbb helyről, vagyis a kormány részéről a Márfy ügyet illetően semmilyen intézkedés sem történt. Visszautasít minden vádat, mintha felsőbb helyről bármilyen lépés történt volna a Márfy ügy kezelése tekintetében. Különösen visszautasítja Nagy Vincének azt a közbeszólását, hogy Denk bírónak azért adták volna az ügyet mert tetvére a kormányzó katonairóda vezetőjének.

Ami az ügy tanácselnöke kezelésére való vételét illeti, vagyis azt, hogy Langer maga vette át a pert, csak teljes szívből helyeselni tudja, mert a szólnoki esettel kapcsolatos ellenzéki magatartás azt bizonyítja, hogy itt igen nagy jelentőségű az, hogy a tárgyalást vezető elnök a maga személté nagy tekintéllyel is kellő garanciát nyújt minden oldalra. A Márfy per kezelésében történt változások tudtan kívül történtek, az ő hozzászólása nélkül. Ismételt visszautasít minden olyan támadást, amelyet a bírói kar ellen, annak függetlenségével kapcsolatban intéztek.

Rupert a miniszter választát nem veszi tudomásul. Tiltakozik az ellen mintha a bíróságot támadná. Egyébként — mondja — bírák unják már a sok védelmezést és jobban szeretik, ha támadják őket, mintha dicsérik. Azt ő is megvitatónak tartja, hogy a Márfy ügyet Langer Jenő fogja tárgyalni.

Az elnök szavazásra teszi fel a kérdést. A többség tudomásul veszi a miniszter választát.

Kabók Lajos interpellációjában azt mondja, hogy a kormányt vád alá kellene vonni azért a könnyelműségért, amellyel a munkanélküliség kérdését kezeli. A népiöléti miniszter csak ígéreteket tesz, amelyekkel a munkanélküliség még nincsen elintézve. A népiöléti miniszter által kezdeményezett háztartási munkálatok csak a munkások egy részét segítette munkához. A kereset nélküliek száma ismét növekedőben van.

A kormány az állami építkezéseket külföldi vállalatoknak adja, így a debreceni egyetem fűtőberendezését is külföldön rendelték meg.

Figyelemzteti a kormányt, hogyha tovább tartanak a mostani viszonyok senkire csodálkozzon, ha a télen a munkások esetleg megelégednek magukról és törvényellenes cselekedetre ragadtatják magukat. Interpellációját a kereskedelmi és népiöléti miniszterhez intézi. Hajlandó-e a kereskedelemügyi miniszter a közmunkák elrendelését, valamint a postai és vasúti javító és egyéb munkálatok megindításával munkaadókat teremteni. Hajlandó-e a pénzügyminiszter a gazdaságot, ipart és kereskedelmet sújtó rendkívüli rendelkezéseket megszüntetni. Hajlandó-e a Nemzeti Bank utján olcsó ipari hiteket folyósítani. Végül kérdi a népiöléti minisztertől hajlandó-e a munkanélküliség biztosítására szóló törvényjavaslatot sürgősen benyújtani.

Vass József népiöléti miniszter a munkanélküliség és a házbér kérdéseire vonatkozólag tud felvilágosítást adni. A pénzügyminiszternek tegnap ő terjesztette elő a vidéki közmunkák ügyét, a

melyben arról van szó, hogy az elemi csapásoktól a sujtó vidéken, ahol az volna a veszedelem, hogy a téli ellátást nem tudják biztosítani a kisemberek olyan munkát végezhetnek el, amelyek egyébként is közérdekűek. Így az uthalozatok építését, javítását és olyan állami intézményekre a hitelt biztosították. Ezekre a munkálatokra vonatkozólag már a napokban ezélt tárgyal az illetkes factorokkal. A munkák költségeit részben a kincstár folyósítja az adók terhére. A törvényhatóságoknak január-február hónapra irányozták elő ezt az összeget, de sikerült szabályozni ezt a kérdést úgy, hogy már is folyósították az összegek egy részét.

A közmunkák költségeinek másik részét kölcsön után folyósítják két részben. Az egyik rész most, a másikat pedig február elején becsatolják rendelkezésre. Ha nem is mindent, de annyit sikerült megis megtenni, hogy a kevérségség veszedelemének eleget tegyenek. A háztulajdonosok bizonyos terheket vállaltak magukra, amelyek azt eredményezték, hogy a szakszervezet kimutatása szerint is lényegesen hozzájárult a munkanélküliség csökkentéséhez. November 15-ig kell befizetni a háztulajdonosoknak az adókat. A kormány ezzel a kérdéssel minden esetre foglalkozik.

Kabók Lajos személyes kérdés keretében élesen válaszol a népiöléti miniszternek, azt mondja többek között, hogy a munkanélküliség kérdését könnyelműen csak szalmaként kezeli. Ezáltal is védelmében részesítette a háztulajdonosokat.

Vass József kijelenti, hogy nem hagyhatja megjelölés nélkül Kabók kritikáját. Az olyan kritika nem komoly, amely egy miniszter elárását könnyelműnek nevezi.

Farkas István Eörster Schultz kiadást teszi szavá. A fűtődó sajtók befolyásának tulajdonítja az igazságügyminiszter döntését.

Pesthy Pál igazságügyminiszter: Tudomására szerint a rendőrség mielőtt tu-

domást szerzett Förster ittartózkodásáról, azonnal megterette az intézkedést. A kormány felfogásának kialakulásában semmiféle külső befolyás nem játszott közre. A kormány felfogásának egyedül alapja a magyar törvény és a nemzetközi jog volt. Magyarország és Németország között nincsen nemzetközi szerződés ilyen tekintetben. Annak idején, amikor Magyarország Csernyák szándékát kiadta, a német kormány Csernyákot nem adta ki, mert tisztán politikai bűncselekménynek tekintette. Erzséber meggyilkolását mint politikai gyilkosságot tekintette az egész német sajtó. Ezt bizonyítják a német kormányban annak idején tett rendelkezések, továbbá a szociáldemokrata párt akkor kibocsátott kiáltványa. Annak elbírálásánál, hogy egy gyilkosság politikai, vagy nem egyedül azt kell figyelembe venni, hogy volt-e politikai célja a gyilkosságnak. Felhozta Leitner és Lötav esetét. Oket szintén nem adta ki az osztrák kormány, mert politikai gyilkosság kísérletének minősítette az esetet. Felemlíti továbbá a debreceni gör. kath. püspök ellen elkövetett pökölgép merényletet, amikor Franciaország azzal az indokkal nem adta ki a tettest, hogy a bűncselekmény politikai színezetű. Ezek az indokok vezették a kormányt a kiadást megtagadásánál. Rupert válaszában azt állítja, hogy a nemzetközi jog szerint semmi körülmények között sem minősíthető az Erzséber gyilkosság politikai gyilkosságnak. A miniszter választát nem veszi tudomásul.

Pesthy Pál igazságügyminiszter kéri válaszában tudomásul vételét. A ház többség tudomásul veszi.

Pikler Emil az egyetemi zavargások ügyében interpellál. Kiss Menyhért pedig a biztosítási díjak valorizálását követeli. Interpellációja közben a képviselők kivonulnak a tereméből, csak Pesthy Pál igazságügyminiszter egyedül hallgatja az interpellációt. A többi interpellációt törlik. Az ülés 8 órakor ért véget.

A porosz nemzetgyűlés elfogadta a felosztási javaslatot.

Berlin, okt. 22. A poroszországi gyűlés ma egyhangulag elfogadta a felosztási javaslatot. A javaslat valamennyi csoporthoz szól és szövegében a következőket mondja:

Minthogy a porosz — országi kormány a pártvezérek tanácsával egyet-

értésben az új választásokat 1924. december 7-re tűzte ki, az országgyűlés ez év december 6-án feloszlik.

A ház ezután folytatta második olvasásban a népiöléti minisztérium költségvetésének tárgyalását.

Rágalmazásért elítélték Nádházy Béni főjegyzőt

Weszprém — Nádházy nők a bíróság előtt.

Több mint négy évi huza-vona után tegnap délelőtt tárgyalta a debreceni törvényszék a Weszprém Andor főszolgabíró és Nádházy Béni szováti főjegyző között levő rágalmazási és becsületsértési ügyet.

Nádházy Béni hajdusováti főjegyző főjegyző még 1919. augusztus 24-én egy vacsora alkalmával, melyen három oláh tiszt is részt vett Weszprém Andor főszolgabíróval azt a kiíntést tette, hogy Szalkav Gerzson szováti lakos részére hamis erkölcsi bizonyítványt állított ki. Ugyancsak ennek a részére a keresetmegoldáshoz hamis adatot állított ki. Az egész megve tudja, hogy Weszprém Andor hülye. Megválasztá-

sát a főispán pressziójának köszönheti. Ezek az állítások valódiság esetén fegyelmi eljárást vonnának maguk után.

A mai főtárgyaláson a felek kívánságára elrendelte a bíróság a valódiság bizonyítását. Több tanu a vádak alantaságát bizonyította.

A törvényszék bűnösnek mondotta ki Nádházy Béni főjegyzőt egy rendbeli felhatalmazásra üldöződő rágalmazás, vétségében ezért két és fél millió korona — egy becsületsértés vétségében ezért egy millió korona, összesen 3 és fél millió korona pénzbüntetésre ítélte.

Az ítélet ellen az ügyész sulyosbítást, Nádházy felmentését felelvezett.

Halálra gázolta a vonat.

Szombathely, okt. 22. A szombathelyi teherpályaudvaron tegnap halál végű szerencsétlenség történt, melynek áldozata Kiss Zoltán 53 éves szombathelyi lakos. A Szentgotthárdról jövő gyorsvonat elütötte és a szomszédvagányon lassu mozgásban levő kanizsai gyorsvonat elé dobta, amely mindkét lábfejét levágta. Kiss azonnal meghalt. Kiss Zoltán kiváló amatőr fényképész volt. Holtteste mellett ott találták fényképező gépet, amelyből arra lehet következtetni, hogy a vasut mel-

let fényképfelvételre akart készíteni és e közben érte a katasztrófa. Kiss rövidlátó volt és nagyot halló.

Olcsóbb a cukor.

Budapest, okt. 22. Nagy harc folyik a cukorkartell és a kartellen kívüli cukorgyárak között. A verseny természetesen a közönség előnyére válik, mert értéslésünk szerint a cukorkartell a mai napon a kocka cukor árát kgr-ként 300 koronával le szállította.

Ügyvédi kamara Nyiregyházán.

Budapest, okt. 22. Az igazságügyminiszter a nyiregyházai kir. törvény szerű területén, Nyiregyháza székhelyi ügyvédi kamarát létesít és ezen a területen a debreceni ügyvédi kamara hatóságát megszünteti. A nyiregyházi ügyvédi kamara megalakulása után január 1-től kezdve a debreceni ügyvédi kamara hatósága a debreceni törvényszék területére fog kiterjedni.

Az aranykorona mai árfolyama.

Budapest, okt. 22. Az aranykorona mai árfolyama a hivatalos dollárkursuson átszámítva 15,485 20

Dr. Jósza Ödön meghalt.

Debrecen városának egyik képzett, ügyes kezű műtőorvosa hunyt el tegnap délelőtt. Dr. Jósza Ödön 42 éves korában hét hónai szenvedés után meghalt. Ezélt néhány nappal operáltatta meg epéjét dr. Hüttl professzor. Jobban is lett. Tegnap hitelen meghalt.

Temetése ma délután 3 órakor lesz a Bathány-u. 11. számú gyászszobától.

Halála kiterjedt rokonságot, számos ismerőst és barátot borított gyászba.

A halálesetről az Országos Orvos Szövetség Debrecen haidumegyei fiókja a következő gyászjelentést adta ki:

Az Országos Orvos Szövetség Debrecen városi és haidumegyei fiókjának választmánya szomorodott szívvel jelenti, hogy dr. Jósza Ödön gvakorló orvos, a szövetség buzgó tagja több éven át volt titkária folyó évi október hó 22-én elhunyt. Az orvosi kar szaktudásban gazdag tagját vesztette el. A megboldogult temetése folyó hó 23-án a Bathányi utca 11. számú gyászszobától délután 3 órakor lesz. Emlékét kezelettel megőrizük. Az Országos Orvos Szövetség Debrecen és haidumegyei fiókja. Debrecen, 1924. október 22.

Részleges szünetelés

a villamos áram szolgáltatásban.

Értesítjük villamos áram fogyasztó közönségünket, hogy f. hó 23-án déli 12—2-ig a hálózatunkon eszközönd javítás miatt a Bethlen, Honvéd, Fűvészkert, Mester, Újvárosi, Bőszörményi-uton és környékükön nem lesz áram szolgáltatás. Vil vál.

Rubinstein Erna hangversenye Debrecenben.

November 5-én lesz a Bikaiban.

Debrecenben működő Stefánia Szövetségnek sikerült megnyerni városunk kiváló szülöttjét, Rubinstein Erna hegudumvésznot, egy hangverseny tartására.

A világhírű művésznot e hangversenyt még azelőtt tartja meg, mielőtt külföldi hangverseny útjára, Spanyolországba, Kaliforniába indulna.

Aki hallotta tavaly Rubinstein Ernat hegedülni, annak emlékezetéből kitorúlhetetlen emlék maradt.

A hangversenyt november 5-én tűzte ki a vezetőség az Arany Bika dísztermében. A hangverseny tiszta jövedelmét az anya és csecsemő védelem magasatos céljaira fogja fordítani a Stefánia szövetség.

A művésznot másnap meg egy hangversenyt ad Budapestén és november 10-én már indul külföldi hangverseny útjára.

Debrecen város zenekedvelő közönsége bizonyára zsufolásig megtölti e napon az Arany Bika dísztermét.

A lakáskirály hirdetése. Rinek van átadása ???

A mai naptól — kezdve az átadó lakások után semmiféle közvetítési díjat nem kell fizetni

Lakását legjobban értékesítheti a debreceni Lakáskirálynál, a negyed század óta fennálló

Nagy Lajos irodánál, Veres-u. 9. Átadó lakását azonnal jelentse be az irodánál, nem kerül annak átadása, értékesítése egyetlenegy fillérjébe sem!

A legegyszerűbb, földes, gerendás kis lakások is főlvetetnek! Megbízások főlvétele reggel 8 órá-tól kezdve egész nap, a Veres-utca 9. szám alatti irodában.

Ki adna át legalább két szobát a Nagy Lajos Iroda részére, de csak a főtéren a Royalig vagy a Csapó utcán a Rákóczi utcáig?

Saját

műhelyemben készült
fényezett hálószoza- és
kenyhaberendezések
lészen kaphatók

LUSZTIG asztalos, Deák Ferenc 10.

Németországi varrógép

10 éves
jótállással 2.600,000 K. ROSENBERG és HAMMER,
Debrecen, Piac-utca 8. sz.

A „GAMBRINUS”

LEGKELLEMESEBB

CSALÁDI SZÓRAKOZÓHELY.

A „Budai Dalárda Debrecenben.

Nagyban folynak az előkészületek a Budaiak fogadtatására. A „Kossuth Dalok” és a Tempomegyesületi „Vegyeskar” tagjaiból alakult rendezőség állandó permanentiában van és míg egyik rész a hangverseny előkészítésében, a másik rész a bankett megszervezésében fáradozik.

A hangverseny után a Budaiak tiszteletére nagyvárosi bankett lesz, melyen a „Budai Dalárda” ismét több számmal fog szerepelni. A bankettre Németh Aladárnál, az Arany Bika igazgatójánál lehet a vacsorajegyet megvásárolni.

A hangverseny jegyirodája az Arany Bika kistermében van, ahol a jegyek naponta d. e. 10 órától 12-ig válthatók. A helyek október 26-ig a hivatalok, testületek, egyesületek és tanintézetek részére fent lesznek tartva.

A hangverseny iránt városszerte oly nagy az érdeklődés, hogy az Arany Bika díszterme zsúfolásig meg fog telni.

Az Egyedi család nem tudott Frohreich gyilkosságáról.

Budapest, okt. 22. Szakács Andor soros vizsgálóbíró kihallgatta Frohreichné és Egyedi Mariskát a tegnapi nap folyamán. Kiderült, hogy a család tagjai semmi körülmények között tudhattak a gyilkosságról, miután Frohreich sem előre megfontolt szándékkal fojtotta meg apját. A Frohreich család tagjai tegnap valamennyien elutaztak Sopronból. Ma reggel 9 órakor újra a soros vizsgálóbíró elé vezették Frohreich Ernőt. A vizsgálóbíró kihirdette előtte végleges letartóztatását. Frohreich egykedvűen vette tudomásul a bíróság döntését.

Ebkiállítás és műkotorák verseny Debrecenben.

Az Országos Magyar Foxterrier és Tackskötenyészők Egyesületét október hó 26-án, vasárnap az Arany Bika szálló dísztermében ebkiállítást és műkotorák versenyt rendez.

A versenyen az ország leghíresebb ebei mérkőznek egymással borzra rókára.

A versenyek október 26-án, délután 9 órakor kezdődnek és délután 2 órakor folytatódnak.

A pompás versenyre, melynek tiszta jövedelmét a város szegényei számára ajánlja fel az egyesület, ezután felhívjuk városunk lakóinak figyelmét.

Betörés a nyitott ablakon keresztül.

Az utóbbi időben megtörtént lakás betörésekből nem mindennapi volt, melyet tegnap délután 4-5 óra kor hajtott végre egy elszánt betörő.

Timár-utca 13. szám alatt Lengyel Zoltán lakásába, a 3 méter magas nyitott konyha ablakon behatolt és mivel senkisémet volt otthon felforgatott mindent.

Az egyik szekrényből egy fényezett dobozt vitt el. Ebben volt 50 darab egy, 34 darab két koronás, 32 darab egy forintos, és 1 darab öt koronás ezüst pénz.

Elvitt ezenkívül két millió értékű arany mellűt, 3 briliáns kövel és 400 ezer korona készpénzt.

A két több millió korona. A károslalt csak jóval később vette észre a kárt és feljelentésére a rendőrség erősen nyomoz.

Izlelie meg! Kiváló finom 6 rizling bor literre 18.000 korona. Albert Belvárosi éttermeiben.

Legújabb fűlekalapok és svájci sapkák minden színben százötvenezer koronáért a Kalapüzemben Piac 9.

Eladók a következő dolgok

Meszena-utca 26. szám alatt Megtekinthetők a délutáni órákban.

Kisebbszerű, folytonzó kályhák, teljesen újak, darabja 250-300 ezer korona.

Gyönyörű szép üzleti berendezés, nyitott stélászik, puldok és üvegoldalú üzleti kassza (pénztár fülke) darabonként is!

Továbbá két szekér kerék, csodaszép élelmiszerüzleti cégtábla.

Nagy Lajos iroda, Veres-utca 9. sz.

Leszurta a felesége udvarlóját.

Az elhagyott férj bosszúja.

Budapest, okt. 22. Molnár Ferenc 28 éves geplakatos, aki hónapok óta különváltan élt feleségétől, tegnap este visszatért feleségének Bécsi-ut 46. szám alatti lakására. Ruzicska neví bérletét, a felesége udvarlóját kiutasította a lakásból. Ruzicska pár perccel később betörte Molnárék ab-

lakát és mikor Molnár kiment az udvarra, hogy Ruzicskát felelősségre vonja, ez kést rántott és Molnár mellé dőtte. Molnárt a szúrás a szíve alatt érte és életveszélyes sérülést okozott Molnár összeesett. Ruzicska elmenekült. A rendőrség keresi.

Ujdonságok.

Az ügyvédi kamarák félézázados jubileuma. Abból az alkalomból, hogy Ferenc József király 50 évvel ezelőtt 1875. december 4-én szentesítette az ügyvédi kamarák felállításáról szóló törvényt, az ügyvédi kamarák ünnepélyes jubiláris ünnepélyt akarnak rendezni. Az ünnepély minden valóságosság szerint december 4-én lesz Budapesten. A debreceni ügyvédi kamara külön is meg szándékozik ülni a jubileumot.

Javítják a Csokonai-szobor környékét. A debreceni Kálvin-térnek egyik legnagyobb forgalmu átjárója a Csokonai-szobornál van. Ezt az átjárót nagyvonalú tenger járó-kelő. Most a nagy utca tatarozási munkálatokban a mérnöki hivatal figyelmét ez a kis átjáró sem kerülte el. Szépen apró kavicsos burkolatokat le, így állandóbb illeget adnak az átjárónak és csinosabb is teszik, ami a szép kis parkban kívánatos is.

A város 120 liter bort adott Urvacsorai célra. Egy pár év óta Debrecen város igazán nemes, követésre méltó példát adott a debreceni református híveknek. A város a maga szőlője terméséből 120 liter bort adott most is a debreceni református egyháznak, hogy az uiborkor szokott urvacsora osztáskor ebből ossza ki az egyház az urvacsorát. A nemes város e szép példáját követik a hívek is és a más alkalmakkor történő szokott urvacsora osztáskor ok adnak bort és kenyeret az urasztalára.

Lopják a vasutat. A debreceni fűtő ház főnöke feljelentést tett a debreceni rendőrségen ismeretlen tettes ellen, aki a 377, 378. és 130. számú mozdonyokról lelopta a Nathan-féle sárga réz kenőköszüléket. A vasut kára 6.800.000 korona.

Felhívás. A közalkalmazottak kertegyesület értesíti bérletét, hogy terményeiket 1. hó 26-ig vitessék el, mert 27-én a föld felszántás és bevetés alá kerül. Elnökség.

Meggyuladt imasátor. Werze Mendel Vendég-utca 8. számú lakos imasátorát a fűkamarából csinálta. Nádval fedte és bevezette a villanyt. Tegnap hajnalban kigyuladt a tető. A tüzoltóság hirtelen eloltotta a tetőt. Kár keves. A tűz a villany rövidzárlatából támadt.

Pintér iparosok figyelmébe. A debreceni inartestület az inarhatóság értesítése alapján figyelmébe a pintér iparosokat, hogy a napokban tartandó országos vásáron árúikat kizárólag a korábban kijelölt Hatvan-utcai áruló helyen rakhatják ki és árusíthatják. Így az az értesülés, hogy a kirakodás és árusítás a Rákóczi utcai piacon lenne téves inartestület.

Téli tanfolyam. Felhívom azokat a közműves, és szobafestő, palafedő stb. mestereket, akiknek tanoncjai az iparos tanonciskola téli tanfolyamának látogatására vannak kötelezve, hogy tanoncikat jelen felhívás közzétételétől számított 8 nap alatt irassák be, mert a tanfolyam 1. évi november hó 2-án megkezdődik s aki addig be nem iratkozik, azt az inarhatóság a törvény értelmében kénytelen lesz sulyos bírsággal sújtani. Dr. Gulvász István iparos tanonciskolai igazgató.

Elgázolta a hentes szekér. Csaknem végzetessé válható szerncsétlenség történt tegnap este az Attila-téren. Mártonffy Gyula 11. honvéd ezredbeli szakaszvezető, amint az uttesten áthaladt, egy gyorsan haladó hentes szekér elgázolta. A szekér alá került szakaszvezetőnek, bal alsó láb szára eltört. Az előhívott mentők részesítették első segélyben és beszállították a közrendészeti kórházba.

Elhalasztják a birkózó versenyt. A vasárnapra, folyó h. 26-ára hirdetett országos birkózó versenyt a magyar birkózók és kasszások országos szövetségének elnöksége a kultuszminiszter ér határozott kívánságára november 15-ére halasztotta el. Ifi. Dr. Magoss György elnök.

Meghalt a sineken talált ember. Hirt adunk arról, hogy Nagy József 51 éves gazdasági cseléd, akit több sebtől vérezve a pallagi órháznál a vasuti sineken találtak, sulyos sebei-vel a klinikára vitték. A sulyosan sebesült ember tegnap anélkül, hogy eszméletére tért volna, sérüléseibe belehalt. Így a vizsgálat egyelőre holt pontra jutott. Nagy Józsefet tegnap felboncolták.

Felhívás. Az Ébredő Magyarok Egyesülete debreceni helvi csoportja 1924. év október hó 25-én, szombaton délután 5 órakor választmányi és délután 6 órakor közgyűlést tart Kálvin-tér 13. sz. alatti helyiségében. A baktársak pontos megjelenését kériük. A közgyűlésen ifi. Szele György, az egyesület alelnöke fog aktuális társadalmi kérdésekről közérdekű előadást tartani, amikorra érdeklődő vendégeket is szívesen lát az egyesület elnöksége.

Bitánságban a ló, talyiga. Tegnap éjjel a Mester és Vendég-utca sarkán bitánságban talált a rendőrorjárat egy talyigát. Egy öreg pej ló volt benne, ballábara kesely. Az orjárat a városistállóba hajtotta.

Bitánságban talált malacok. Különös, hogy újabban sok jószág elkorborol. Tegnap éjjel a rendőrök az utcán egy egyéves süldőt és egy hízott disznót találtak az utcán kőborgóban. Behajtották a város istállójába. Csodáltaos, hogy gazdája nem vigyázott jobban e nagyértékű rugó vagyona.

Színház.

Műsor:

Okt. 23-án, csütörtökön: A kruzter sonata. színmű Bemutató. C) bérlet. Okt. 24-én, pénteken: Casanova. operett. D) bérlet.

Tolstoj Leó világhírű regényét „A kruzter sonata”-t a két legmodernebb francia író Nofieres és Savoir oly művészettel ültették át a színpadra, hogy kétségtelenül a legjobb szín művek közé sorolható. A mai premieren Halasi Mariskának ismét alkalmat nyújt hatalmas művészetét csillogtatni, partnerével Thuróczy Gyulával együtt.

A legmulatságosabb francia szellemesü énekes bohózat „A párisi lány” szombati bemutatójára jegyek már válthatók

Meteorban csütörtökön „Paganini” vagy „A sátn hegedűse” és „Mi történt a Pacsirta utcában” 2 sláger egyszerre.

A mai tőzsde.

A korona 88.

Egyenlőtlenül alakult a mai tőzsde irányzata. A kezdetben tartott árfolyamok a nehéz papirokban és a kuliszban morzsolódní kezdtek. A lanyhaság elterjedt az összes piacokra, úgy hogy nyitáskor minítegy 5 százalékos árszesztesség állott elő. Zárlat fele az alacsonyabb árfolyamokra vevők jelentkeztek, úgy, hogy a kurzusokban újabb javulás állott be, azonban az árszesztéseknek csak egy jelentéktelen része térült meg. A piac mindvégig üzletellen maradt, csak az ipari értékek piacán volt élénkebb forgalom. Kosztrenz egynevedtől fél százalékgig.

Budapesti zárlat: Angol Magyar 44 és fél, Fabank 4, Hazai bank 12, Llovd bank 3 és fél, Amerikai 3,7 Általános 9 és fél, M. Hitel 436, Jelz. 80, Lészámítóló 61 és fél, Olasz bank 22, O. Hitel 158, Verkertzbank 55, W. Bank V. 116, Bosnyák 55, Ivarbank 215, Hermes 30, Horvát szlavon 60, Ingatlan 200, Csehb bank 20, Forgalmi 38, Ker. Hitel 23, M. német 24, Köz. ielt 22, Városi 7, Merkur 8 és háromneved, Nemzeti bank 21, Ker. bank 1070, Belv. tak 28, Lipót-városi 6 és fél, Egy. Bpest fiv. 97, Kőbányai 10 M. ált. tak 110, Moktár 165, P. Hazai 2950, Első Bizt. 6250, Fonciere 143, Magyar Francia 250, Jég 70, Pannonia 1800, Pátia 60, Back malom 49, Borsod misk 132, Concordia 36 és fél, Békéscsatai 80, 1. Bpesti gőzm. 116, G. zella 66 Hung. gőzm. 113, Király 25 és fél, Viktória 216, Törékszentmiklósi 32, Transdanubia 62, Aszfalt és kátrány 16, Bauxit 305, Beocsini 830, Borsodi szén 88, Lőrinci 50, Cement 73, Csenneli téglala 14, Szászvári 235, Kohó 335, Istvan 26, Kőb. téglala 145, Magnesit 1600, M. aszfalt 72, Közén 2700, Móri szén 36, Nagybatnyvi 108, Szokolondói 5 és háromneved, Salgó 452, Uilaki 150, Unió bányva 25, Urikányi 735, Atheneum 98, Fővárosi 7 és fél, Franklin 72, Globus 32, Kunossy 7, Páttas 143, Révai 45, Rigler 60, Stefanum 4 és egyneved, Uiságüzem 8, Vedianer 4, Kőburg 35, Bródi vagon 90, Corvingen 4, Csáky 13, Gazdagév 18, Fabian 5, Fegver 920, Fémker. 24, Frankl 119, Ganz Danu 2050, Ganz vill. 1000, Gép és vasut 32, és fél, Hoffner 100, Gvörffv 60, Ká-szab 37 és fél, Kissling 15, Kühne 35, Láng 92, Linták 19, Mág 25, M. acél 160, M. belga 140, Lámpa 123, Mérleg 22, Mechanikai 24, Motor 27, Olom 17, Roessemann 50, Rothmüller 6 és fél, Schlick 48, Schuller 36, Teudloff 60, Vulkan 60, Wörner 20, Ált. fa 1,9, Csergő 24, Dunaharaszti 22, Egy. fa 20, Farnier 2, Guttman 750, Hazai fa 110, Honifa 11, Körösbányai 20, Kronberger 13, Lignum 51, Hitelfa 16 és fél, Malmokv 6 és fél, Nemzeti fa 450, Lichtig 26, Ofa 490, Rézbányai 65, Szlavonia 76, Nasici 1950, Viktória 3,3, Zabotai 59, Atlantika 18, Levante 162, Mester 190, Bur 285, Miskolci 109, Kőuti 61, Városi 75, Déli 50, Nova 141, Allamvasut 420, Trust 155, Déleukor 480, Cukor-

Kecskeméti
Befőttöket, Jameket,
szilva, barack- és gyümölcszetek
gyári áránál 40 százalékkal olcsóbban

árusít a
„HANGYA”.
Főüzlet: Rózsa-utca. (Zisza-palota.)

Valamint az összes fűszer, csemege és italárak
tetemesen leszállított árban kaphatók.

Figyeljen a „HANGYA” felírásra.

Villamos

világítás, csengő, motor, telefon berendezéseket békebeli anyagból legolcsóbban vállal

Földes Sándor
szereplési vállalkozás
HATVAN-UTCZA 18. SZ.
TELEFON: 2-10.

Nyomatott körforgógépen (a „Debreczeni Újság” nyomdájában). Tulajdonos: **THAN GYULA.**